

2018-09-18

KUVAILEVAN METATIEDON ASiantuntijaryhmän kokous

Aika: 18.9.2018 klo 10.00-15.45

Paikka: Kansalliskirjasto, Fabianian kokoushuone

Läsnä: Pia Backman (Åbo Akademis Bibliotek), Ville Huhtala (Helsingin yliopiston kirjasto), Ulla Ikäheimo (Kansalliskirjasto), Sirpa Janhonen (Varastokirjasto), Minna Kantanen (Kansalliskirjasto), Sini Neuvonen (Espoon kaupunginkirjasto), Silja Saarikoski (Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto), Anna Viitanen (Turun kaupunginkirjasto) ja Kiti Vilkki-Eriksson (Kansalliskirjasto)

Kutsuttuina asiantuntijoina: Katri Riiheläinen (Kirjastopalvelu), Minttu Hurme (Kansalliskirjasto)

Poissa: Katja Hyvärinen (Itä-Suomen yliopiston kirjasto), Anne-Mari Salmela (Turun yliopiston kirjasto), Jaana Uurasjärvi (Eduskunnan kirjasto)

- 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja
- 2. Ilmoitusasiat
- 3. MARC 21 -sovellusohje
 - Keventämislinjaukset sovellusohjeeseen
- 4. Kuvailun tiedotuspäivät - "Kuvailun sietämätön keveys"
- 5. Käännöstöryhmän ehdotukset
- 6. Päivityksiä ja korjauksia Elokuvien kuvailuohjeeseen
- 7. Kirjastojen kysymyksiä
 - 1a) Kysymys: Kokemuksia 505 kentän eri tasoista?
 - 1b) Kysymys: 505 kentän mallipohjat (templaatit)
 - 2) Kysymys: Miten merkitään CD-äänikirjan 264-kenttien tiedot Melinda-kuvailussa?
 - 3) Kysymys: ISBN-tunnusten tarkenteet?
 - 4) Kysymys: Saako KUMEA:ta ohjeita opperavideotallenteiden kuvailuun?
- 8. Seuraava kokous

1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin.

2. Ilmoitusasiat

Syksyn Talonmiehen tuokiot 27.9. ja 15.11. klo 14-15

Kuvailun tiedotuspäivät 23.-24.10. Ilmoittautuminen 12.10. mennessä: <https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/91683/lomake.html>

KUMEA:n kokoukset syksyllä:

- 16.10. klo 10.00-16
- 20.11. klo 10.15-16
- 13.12. klo 10.15-16

3. MARC 21 -sovellusohje

Keventämislinjaukset sovellusohjeeseen

RDA-sovellusohje ja aineistokohtaiset ohjeet päivitetään syksyn aikana vastaamaan vuonna 2018 tehtyjä linjauksia. Käytiin läpi keventämislinjauksia ja niiden päivittämistä ohjeeseen pienryhmän (Kiti, Ville, Minna) valmistelun pohjalta. Jatketaan seuraavassa kokouksessa kohdasta 6.23.2.9.5.2 Ks. alaisuus työryhmän sisäisellä alueella [Kuvailun keventäminen/sujuvoittaminen](#).

4. Kuvailun tiedotuspäivät - "Kuvailun sietämätön keveys"

Käytiin läpi työryhmän vastuulla olevat ohjelmaosuudet Kuvailun tiedotuspäivillä 23.-24.10. 23.10.

Aamupäivä: Kuvailun sujuvoittamisen suunnitelmat - Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmän puheenvuoro (Pia Backman & Katja Hyvärinen, 25 min) klo 14.35-17.00 Esimerkkietueita - Ulla Ikäheimo, Minna Kantanen & Kiti Vilkki-Eriksson

- Linjauksiin liittyvät kuvailuesimerkit
- Esimerkkietueet kuvailutasoista

24.10. klo 11.00-12.00 Käyttöoikeusmetatieto (1 h)

- Taustat - Juha Hakala,
- Ohjeen esittely - Ulla Ikäheimo,
- Kommenttipuhenvuoro Finnasta
- Kommenttipuhenvuoro AMK-kirjaston näkökulmasta

+ Iltapäivän ohjelmassa: Esimerkkejä käyttöoikeuksien merkitsemisestä

5. Käännöstyöryhmän ehdotukset

Kuvailusääntöpalvelun sivuilla on RDA-käännöstyöryhmän [tiedotus ehdotetuista termimuutoksista](#). Ehdotuksia voi vapaasti kommentoida. Nyt esillä olevien termien kommentointi päättyy 31.10.

RDA-käännöstyöryhmä on päättänyt yhtenäistämään termin *sheet* käännöksen termiksi *arkki* kategorisesti muissakin yhteyksissä kuin kentässä 338 Tallennetyyppi. Myös termi *taitettu lehti* muuttuu muotoon *taitettu arkki*. Käännöstä tukee myös RDA:n sanastossa olevat määritelmät *arkista (sheet)* ja *lehdestä (leaf)*. KUMEA-työryhmä kommentoi, että molemmat termit tarvitaan edelleen. Esim. luvussa 3.5.2.5 Kartan koon suhde karttalehden kokoon *sheet* on käännetty *karttalehdeksi*- tämä kuulostaisi paremmalta kuin *arkki*.

Käännöstyöryhmä on kuitenkin sitä mieltä, etteivät tapauskohtaiset käännökset ole käytännössä mahdollisia. RDA-ympäristössä *arkki* on irrallinen paperi, *lehti* on aina sidottu osaksi kirjaa. Käännöstyöryhmän ehdotus tulee voimaan tämän määritelmän mukaisesti. KUMEA:n ohjeistus päivitetään noudattamaan käännösten yhtenäistämistä.

6. Päivityksiä ja korjauksia Elokuvien kuvailuohjeeseen

1) Sallittu vai Sallittu kaikenikäisille?

Jos elokuva tai peli on lain mukaan kaikille sallittu, käytetään kuvailussa Metatietosanaston fraasia "Sallittu kaikenikäisille". Ohjeiden ristiriidat on korjattu.

2) Tuotantoyhtiöiden valinta ja merkitseminen kuvailuun (kentät 245/534/710)

Miten valitaan tuotantoyhtiön nimi? Merkinnät julkaisuissa aiheuttavat päänvaivaa: Jossain saattaa olla niin, että ensin tuotantoyhtiöt esittäytyvät logoinensa, sitten samat nimet tulevat uudelleen presents-, in association with- ja an NNN production -fraasien kera. Kotelossa rimpsu saattaa olla hieman erilainen, samoin nettilähteissä on saatettu nostaa jokin eri firma kärkeen kuin mitä kuvailija olisi filmiltä päätellyt. Vaikka siis pyrkisi jäljentämään nimet elokuvan alusta, välillä siellä on tarjolla logoja, välillä nimiä fraasien kera, välillä molemmat peräkanaa.

Vastaus: RDA:ssa vastuullisuusmerkinnät tallennetaan julkaisusta. Merkinnät elokuvien alku/lopputeksteissä vaihtelevat suuresti, siksi on mahdotonta antaa yksiselitteistä ohjetta. Pyritään valitsemaan vastuullisuusmerkintöön tuotantoyhtiön nimi.

Huom! presents saattaa viitata myös elokuvan julkaisuun eikä varsinaiseen tuottamiseen <https://www.quora.com/Movies-What-is-the-difference-between-producing-presenting-and-releasing-a-film>

Kevennys/sujuvoittamislinjauksissa keväällä 2018: "jos yli 3 nimeä samassa vastuullisuusmerkinnässä, merkitään vain ensimmäinen nimi ja ilmaistaan poistot"

jos hankala ilmaista kuinka monta muuta, merkitään [ja muita]

Esimerkki:

245 10 †a Bridget Jones's baby / †c **Universal Pictures [ja muita]** ; directed by Sharon Maguire ; produced by Tim Bevan, Eric Fellner, Debra Hayward ; screenplay by Helen Fielding and Dan Mazer and Emma Thompson.

3) Voiko käyttää suhdetermiä ääninäyttelijä?

Vastaus: Termi on Metatietosanastossa eli voi käyttää, jos kuvailevan yksikön mielestä tarpeen.

4) Dubattujen elokuvien erikieliset versiot samalla tallenteella

Dubattu elokuva, jonka alkuperäinen versio on englanninkielinen. Suomenkielisen version lisäksi levyllä on myös ruotsinkielinen versio. Eri kieliversioiden nimekkeet löytyvät levyiltä kun elokuvaa katsotaan ko. kieli valittuna. Jos myös ruotsinkielinen nimeke halutaan merkitä kuvailuun, mitä kenttää käytetään? Voidaanko soveltaa kohdan 2 ohjetta (varianttiniimekkeet) - ja mikä fraasi tässä tapauksessa olisi käytössä?

Vastaus: Jos rinnakkaisnimeke ei esiinny julkaisussa samassa tiedonlähteessä päänimekkeen kanssa, sitä ei merkitä 245 kenttään, vaan siitä tehdään huomautus. Tässä esimerkitapauksessa:

246 1# †i Rinnakkaisnimeke filmillä: †a XXXX

Jos nimeke on julkaisun ulkopuolelta, merkitään: 246 1# †i Elokuvan ruotsinkielinen nimi: †a XXXX

5) Vuosien merkitseminen videotallenteissa

Videotallenteissa on usein monia eri vuosimerkintöjä, jotka on erotettava toisistaan.

Videotallenteen julkaisu/jakelu/copyright-vuosi

Kenttiin 008 + 264 merkitään kuvailtavaa aineistoa (manifestaatiota) koskevia tietoja eli videotallenteen julkaisu/jakeluvuosi/copyright-vuosi. Huom! ei siis tallenteella olevan elokuvan tai televisio-ohjelman tietoja. KUMEA:n ohjeet [Tarkennuksia 264-kentän vuosien merkitsemisestä](#) pätevät kaikkiin aineistoihin.

Tallenteella olevaan teokseen liittyvät vuodet

Tallenteella olevan alkuperäisen elokuvan ensi-iltavuosi (elokuvan ilmestymisajankohta) merkitään kenttään 130 osana teoksen ensisijaista nimekettä. Koska ensi-iltavuosi merkitään mukaan elokuvien ensisijaiseen nimekkeeseen, KUMEA ohjeistaa, että ei käytetä enää 046 kenttää. Elokuvan alkuperäiseen julkaisemiseen tai televisio-ohjelman ensimmäiseen liittyviä tietoja tallennetaan kenttään 534.

Esitystallenteiden vuodet

Esitystallenteissa esityksen taltiointia koskevat tiedot (esityksen aika ym.) laitetaan kenttiin 033 ja 518.

Lisätään tämä kooste Elokuvien kuvailuohjeen tekstiin.

7. Kirjastojen kysymyksiä

1a) Kysymys: Kokemuksia 505 kentän eri tasoista?

Onko KUMEAssa käyty keskustelua tai tullut kokemuksia perustason vs. parannetun tason käytöstä 505 kentässä? Olisi mielenkiintoista tietää, mitä etua on huomattu parannetun tason käytöstä, kun sanahauulla tiedot löytyy myös.

Vastaus: Sekä perustaso että parannettu taso ovat molemmat sallittuja Melinda-kuvailussa. Jos järjestelmä tukee hakua 505 t saadaan mukaan nimekehakuihin.

1b) Kysymys: 505 kentän mallipohjat (templaattit)

Jos haluaisi tehdä parannetun tason mukaista kuvailua niin nopeuttaisi, jos tietueen pohjassa olisi 505 -kenttä oletuksena (osakentät t, r, ja g). Kannattaisiko siis uuden tietueen templaattiin Aleph-järjestelmässä lisätä 505-kenttä rakenteistetussa muodossa?

Vastaus: Alephissa yleiset templaattit tulevat palvelimelta, mutta paikallisesti voidaan tehdä omia tallennusalustoja; katso [ohje](#).

2) Kysymys: Miten merkitään CD-äänikirjan 264-kenttien tiedot Melinda-kuvailussa?

Vastaus: Kenttään 264 merkitään kustannus-, paino-, jakelu-, julkistamis- tai tuotantotietoja. Ensimmäinen kustantaja, kustannuspaikka ja vuosi ovat ydinelementtejä (kevennyksinjausten mukaan). Lisäksi on linjattu, että copyright-vuosi merkitään, kun se poikkeaa julkaisu- tai jakelujasta.

Esimerkki. Aineistossa on mainittu julkaisuvuosi
264 #1 t a [Helsinki] : t b Otava, t c 2018.

Esimerkki. Aineistossa vain copyright-vuosi, josta arvioidaan julkaisuvuosi
264 #1 t a [Helsinki] : t b Otava, t c [2018]
Copyright-vuosi ei ole pakollinen, koska arvioitu julkaisuvuosi ja copyright-vuosi on sama

Esimerkki. Aineistossa julkaisuvuosi, joka poikkeaa copyright-vuodesta
264 #1 t a [Helsinki] : t b Otava, t c 2018.
264 #4 t c 2016

Kumean sivuilla on lisää ohjeita julkaisuvuosien merkitsemiseen [Tarkennuksia 264-kentän vuosien merkitsemisestä](#)
Fennica-kuvailussa merkitään kentän 264 tietoja tarkemmin, niitä ei saa muuttaa Melindan tietueissa.

3) Kysymys: ISBN-tunnusten tarkenteet?

Miten merkitään ISBN-tunnukset, jos moniosaisella teoksella on kaksi ISBN:ää (sekä osalla ja koko teoksella oma tunnus)?

Vastaus: 020 t q merkitään kaikki tunnusta täydentävät lisäykset, osakenttä toistetaan jos on useita tarkenteita. Koko teosta koskevan tunnuksen tarkenne RDA-kuvailussa on "kokonaisuus".

Esimerkkejä

020 t a 978-952-60-7846-5 t q nidottu t q Aalto
020 t a 978-951-38-8617-2 t q nidottu t q VTT

020 t a 978-951-884-687-4 t q nidottu
020 t a 978-951-884-685-0 t q kokonaisuus (sarjan osat 1-6)

020 t a 978-952-68742-2-7 t q osa 2 t q rengaskirja
020 t a 978-952-68742-1-0 t q kokonaisuus

4) Kysymys: Saako KUMEA:lta ohjeita opperavideotallenteiden kuvailuun?

Vastaus: Oopperavideotallenteet ovat musiikkiaineistoa ja niiden kuvailun ohjeistaminen kuuluu Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmälle.

8. Seuraava kokous

16.10.2018 klo 10.00-16, Kansalliskirjasto, Fabianian kokoushuone, Yliopistonkatu 1